

TÁC ĐỘNG CỦA ỨNG DỤNG TIKTOK ĐẾN LỐI SỐNG CỦA HỌC SINH, SINH VIÊN TRƯỜNG CAO ĐẲNG DU LỊCH HUẾ

ThS. Nguyễn Thị Kim Anh

SV. Lê Thị Hoài Phương – C16HD

SV. Lê Việt Hải – C16HD

Tóm tắt: Sự phát triển của internet đã thúc đẩy sự xuất hiện của nhiều phương tiện truyền thông xã hội mới, bao gồm TikTok. Ứng dụng TikTok là ứng dụng dưới dạng video, ảnh và video trực tiếp, và TikTok là ứng dụng được yêu thích và phổ biến ở hầu hết mọi nhóm, đặc biệt là học sinh, sinh viên. Với rất nhiều tác động xảy ra, từ tác động tiêu cực đến tác động tích cực. Nghiên cứu này sử dụng kết hợp các phương pháp định lượng và định tính. Dữ liệu thu thập được bằng bảng câu hỏi với 85 học sinh, sinh viên năm 2 đang theo học tại trường Cao đẳng Du lịch Huế. Kết quả nghiên cứu cho thấy việc sử dụng ứng dụng TikTok có tác động tích cực và tiêu cực đến lối sống của học sinh, sinh viên. Tác động tích cực là có thể giải trí, giảm căng thẳng, biết tin tức mới nhất, rèn luyện và phát triển kỹ năng/ sáng tạo, có thể bán hàng và là nền tảng học tập. Tác động tiêu cực là gây “nghiện”, lãng phí thời gian và lười biếng. Khuyến nghị trong nghiên cứu này là quản lý thời gian tốt hơn và quan trọng để không lãng phí thời gian.

Từ khóa: TikTok, lối sống, sinh viên, ...

1. Giới thiệu

Sự phát triển của công nghệ thông tin trong thời đại toàn cầu hóa đang tăng nhanh chóng và có thể thay đổi mô hình cuộc sống của con người về mặt bổ sung thông tin (Adawiyah, 2020), và việc sử dụng internet cũng như phương tiện học tập mà giảng viên có thể lựa chọn để làm cho

tài liệu học tập thú vị hơn, để sinh viên có thể hiểu bài học một cách hiệu quả. Sự phát triển của internet cũng dẫn đến sự xuất hiện của nhiều phương tiện truyền thông xã hội mới, bao gồm cả TikTok. Mạng xã hội TikTok chính thức ra mắt

tại thị trường Việt Nam vào cuối tháng 4/2019, bắt đầu phát triển mạnh trong giai đoạn dịch bệnh Covid-19 bùng phát và đã tác động mạnh đến đời sống xã hội của Việt Nam, đặc biệt là từ đầu năm 2022 đến nay. Theo số liệu thống kê của Công ty nghiên cứu thị trường DataReportal có trụ sở tại Singapore, Việt Nam xếp thứ 6 trong danh sách 10 quốc gia có lượng người dùng TikTok lớn nhất thế giới với khoảng trên 67 triệu người dùng (tính đến cuối tháng 12/2023, chiếm 67,5% người dùng mạng xã hội tại Việt Nam) và với khoảng 25 triệu người dùng thường xuyên mỗi ngày. Trong đó lượng người dùng chủ yếu là thanh thiếu niên từ 13 - 29 tuổi, chiếm khoảng 72% (DataReportal, *Digital 2024: Vietnam*, <https://datareportal.com>).

Thanh thiếu niên, người lớn, thậm chí trẻ nhỏ thực sự thích ứng dụng này vì dễ dàng truy cập để giải trí và tìm thông tin. Mọi người đều có thể dễ dàng tạo hoặc nhận giải trí dưới dạng video từ mọi lứa tuổi, hoàn cảnh và từ khắp nơi trên thế giới. Mọi người cũng dễ dàng truy cập và nhận thông tin về bất kỳ điều gì như kinh doanh, tin tức mới nhất và thông tin khác. Mọi người đều có thể dễ dàng xem nội dung có cả yếu tố tích cực và tiêu cực. Tất nhiên, điều này rất nguy hiểm đối với những thanh thiếu niên chưa đủ tuổi xem nội dung tiêu cực. Mặc dù có vẻ như có rất nhiều lợi ích và bài học có thể rút ra từ ứng dụng TikTok, nhưng trên thực tế, việc tập trung quá mức vào một ứng dụng cũng sẽ có ảnh hưởng xấu đến

cá nhân, đặc biệt là thanh thiếu niên vẫn còn rất bất ổn về sự hài lòng và mong muốn của bản thân.

Rất nhiều nội dung TikTok sử dụng trang phục gợi cảm và các điệu nhảy với những động tác không phù hợp và khiêu gợi thậm chí đã trở thành xu hướng. Ngoài xu hướng nhảy, còn có rất nhiều nội dung “độc hại” trên ứng dụng TikTok thu hút giới trẻ. Nội dung độc hại này là nội dung mà mọi người giới thiệu những thứ họ cho là tốt. Các chương trình liên kết là một tính năng cho phép người dùng giới thiệu nhiều sản phẩm khác nhau thông qua nội dung video, điều này cũng thúc đẩy những thay đổi trong lối sống tiêu dùng của học sinh, sinh viên trong độ tuổi thanh thiếu niên. Bắt đầu từ các hoạt động, giải trí, đến thông tin, thường thì thanh thiếu niên sẽ tìm kiếm trên mạng xã hội, một trong số đó là TikTok [Darmadi., 2017]. Xuất phát từ đó, tác giả muốn nghiên cứu vấn đề này với tiêu đề "Tác động của TikTok đến lối sống của học sinh, sinh viên trường Cao đẳng Du lịch Huế" với câu hỏi là "Tác động của việc sử dụng TikTok đến lối sống của học sinh, sinh viên trường Cao đẳng Du lịch Huế là gì?". Mục đích của việc tiến hành nghiên cứu là xác định tác động của việc sử dụng TikTok đối với lối sống của học sinh, sinh viên trường Cao đẳng Du lịch Huế.

2. Phương pháp nghiên cứu

Quá trình thu thập dữ liệu được tiến hành ngẫu nhiên với 83 học sinh, sinh viên đang theo học tại trường Cao đẳng Du lịch Huế. Bảng hỏi khảo sát với nội dung tác động tích cực và tiêu cực của việc sử dụng ứng dụng TikTok, bao gồm bốn phần chính: (A) Mức độ sử dụng ứng dụng TikTok, (B) Tác động tích cực của ứng dụng TikTok, (C) Tác động tiêu cực của ứng dụng TikTok, và (D) Nội dung học sinh, sinh viên quan tâm trên TikTok. Dữ liệu định lượng được phân tích bằng phần mềm Excel và SPSS 26.0 với các phương pháp thống kê mô tả.

3. Kết quả nghiên cứu

3.1. Thống kê mô tả mẫu nghiên cứu

Trong khoảng thời gian 2 tháng (8-9/2024), số lượng bảng câu hỏi phát ra là 83 phiếu ngẫu nhiên dành cho học sinh, sinh viên tại trường Cao đẳng Du lịch Huế (HUETC) trên hai hình thức là trực tiếp và trực tuyến, thu về 83 phiếu hợp lệ đã được học sinh, sinh viên HUETC trả lời đầy đủ và đáp ứng các tiêu chí phục vụ cho nghiên cứu. Một số đặc điểm của đối tượng được phỏng vấn thể hiện trong Bảng 1.

Bảng 1. Cơ cấu mẫu nghiên cứu

TT	Tiêu chí phân loại		Tần số	Tỷ lệ %
1	Ngành học	Quản trị khách sạn	20	24,1
		Quản trị Nhà hàng	5	6,02
		Quản trị Buồng	5	6,02
		Hướng dẫn Du lịch	12	14,46
		Quản trị lữ hành	8	9,64
		Chế biến món ăn	25	30,12
		Tiếng Anh Du lịch	8	9,64
2	Giới tính	Nam	23	27,71
		Nữ	60	72,29
			83	100

(Nguồn: Dữ liệu điều tra và phân tích)

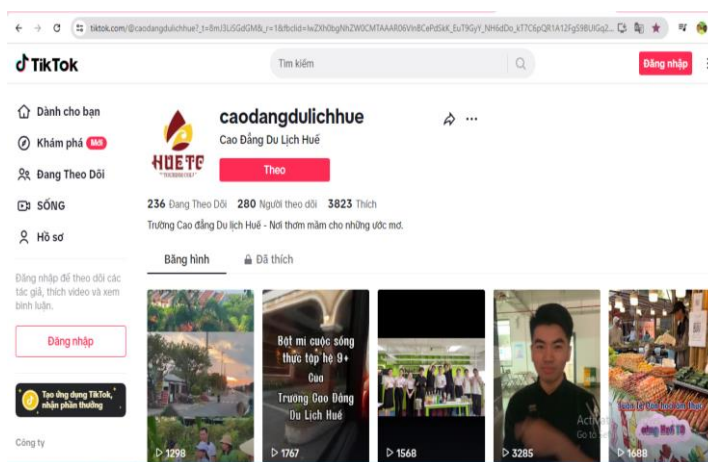
Tỉ lệ học sinh, sinh viên tham gia khảo sát phân bố nhiều ở khoa Quản trị khách sạn và Chế biến món Ăn vì những khoa này là những có số lượng học sinh, sinh viên nhiều. Tỉ lệ phân bố học sinh, sinh viên ở những khoa còn lại không đồng đều do tác giả sử dụng phương pháp thu mẫu ngẫu nhiên.

Trong tổng số khảo sát 83 học sinh, sinh viên, có hai ngành đào tạo tại trường HUETC có số lượng sinh viên đông nhất đó là ngành Quản trị Khách sạn có 20 học sinh, sinh viên tham gia khảo sát, chiếm 24,1% và 25 học sinh, sinh viên ngành Chế biến Món ăn, chiếm 30,12%. Quản trị buồng, Quản trị Nhà hàng chiếm 5,9% với 5 học sinh, sinh viên tham gia khảo sát. Hướng dẫn Du lịch có 12 học sinh, sinh viên tham gia khảo sát,

chiếm 14,46%. Quản trị Lữ hành và Tiếng Anh Du lịch có 8 sinh viên chiếm 9,64%.

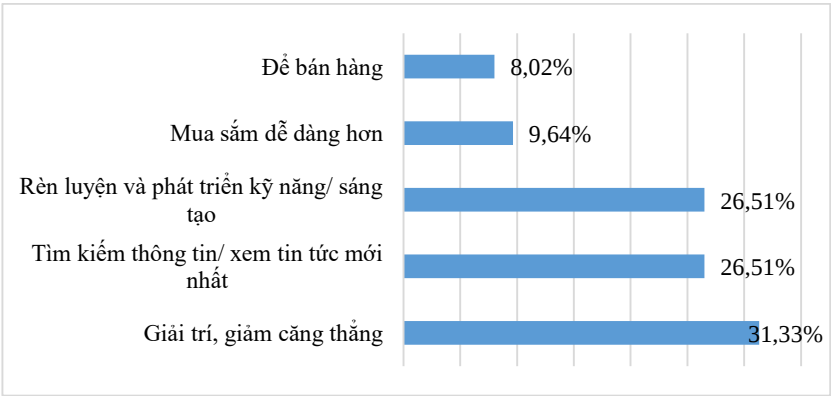
3.2. Tác động của ứng dụng TikTok

TikTok là một trong số các mạng xã hội cho phép người dùng sáng tạo và đăng tải những đoạn video ngắn cùng với nhiều hiệu ứng âm thanh, hình ảnh độc đáo. Được sáng lập bởi Trương Nhất Minh, TikTok ra mắt lần đầu tiên vào năm 2016 tại Trung Quốc với cái tên Douyin. Đến năm 2017, TikTok mới bắt đầu được phát triển ra thị trường nước ngoài, từ đó nhanh chóng trở nên phổ biến trên phạm vi toàn thế giới, trở thành đối thủ số một của đế chế hàng nghìn tỷ đô Facebook (TikTok là gì, 2021).

TikTok hoạt động dựa trên các thuật toán. Đối với mỗi video được đăng tải, TikTok sẽ dùng công nghệ thị giác kết hợp với công nghệ xử lý ngôn ngữ tự nhiên để phân tích. Sau khi hoàn tất việc xem xét nội dung và âm thanh, TikTok sẽ đưa video đến một nhóm người dùng thích hợp (khoảng 100 đến 500 người) để đánh giá mức độ trải nghiệm dựa trên số lượt tương tác, cụ thể là số lượt tim, bình luận và chia sẻ. Nếu được TikTok đánh giá tốt, (tỷ lệ hoàn thành trên 60%, 8% đến 10% lượt thả tim) thì video sẽ được gợi ý và sẽ được nhiều người dùng biết đến. Nếu các video bị TikTok đánh giá không đạt chuẩn, tương tác sẽ bị giảm và hầu hết các video như vậy sẽ không được đề xuất đến người dùng nữa (Diệu, 2021). TikTok là một nền tảng lý tưởng dành cho mục đích cập nhật trào lưu và sáng tạo nội dung. Một trong những đối tượng tiềm năng của TikTok là

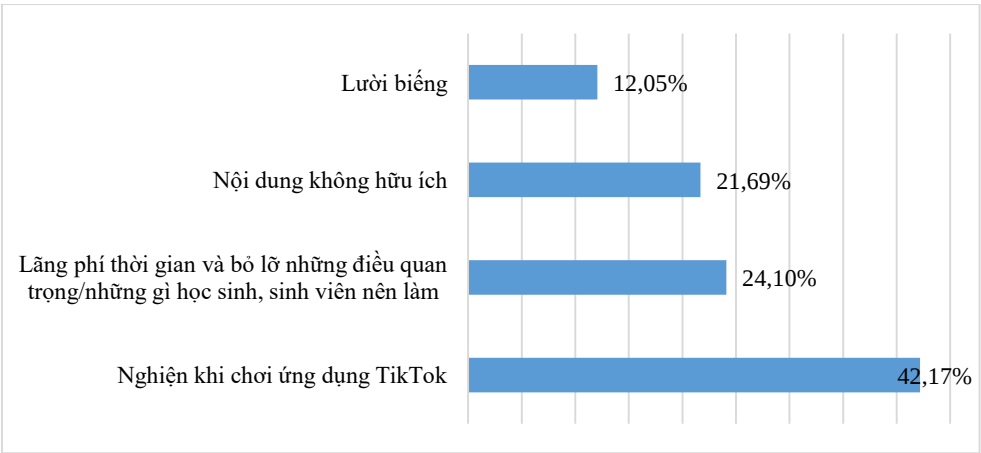
học sinh, sinh viên. Nếu chỉ nói riêng về học sinh, sinh viên trường Cao đẳng Du lịch Huế, trên tổng số 83 sinh học sinh, viên được khảo sát, chỉ có 15 sinh viên (chiếm 18,07%) là không sử dụng TikTok.

Hình 1. Tác động tích cực của ứng dụng TikTok

Kết quả nghiên cứu ở Hình 1 cho thấy một số tác động tích cực khi sử dụng ứng dụng TikTok của học sinh, sinh viên, cụ thể là 31,33% học sinh, sinh viên sử dụng TikTok để giải trí, giảm căng thẳng, 26,51% học sinh, sinh viên đang tìm kiếm thông tin/xem tin tức mới nhất và muốn rèn luyện và phát triển kỹ năng/sáng tạo, 9,64% muốn mua sắm dễ dàng hơn, 8,02% là để bán hàng.

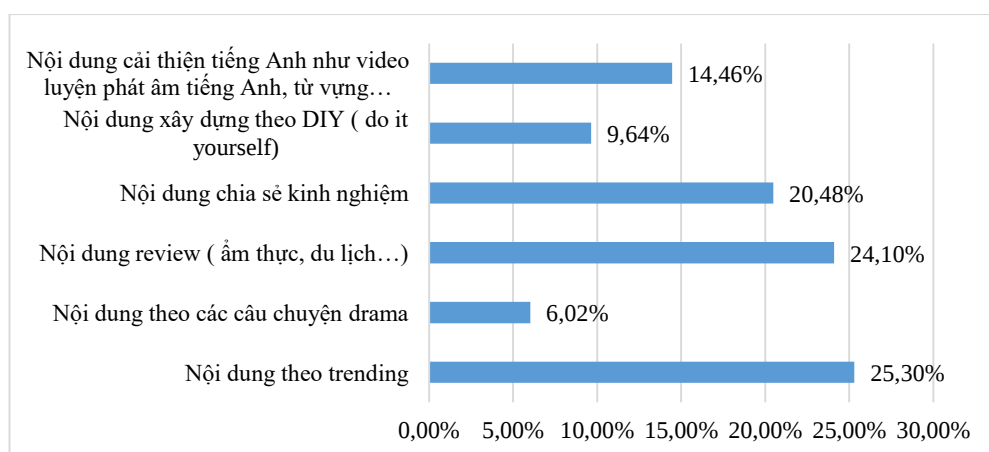
Bên cạnh những nội dung chia sẻ kiến thức, cuộc sống, góc nhìn bổ ích thì phần lớn nội dung trên TikTok được cho là độc hại với người dùng, đặc biệt là giới trẻ.

Hình 2. Tác động tiêu cực của ứng dụng Tik Tok

Kết quả khảo sát cho thấy 42,17% học sinh, sinh viên trở nên nghiện khi chơi ứng dụng TikTok, 24,1% học sinh, sinh viên lãng phí thời gian, 21,69% học sinh, sinh viên bỏ lỡ những điều quan trọng/những gì họ nên làm và thấy nội dung không hữu ích, 12,05% còn lại trở nên lười biếng.

Ứng dụng TikTok có thể khiến học sinh, sinh viên tự mỉm cười, buồn và cười với nội dung họ đang xem. Từ kết quả nghiên cứu cho thấy nội dung họ thích là “Nội dung theo trending, Nội dung dạng review (ẨM thực, du lịch...), Nội dung theo dạng chia sẻ kinh nghiệm”. Bên cạnh đó có 14,46% “Nội dung cải thiện tiếng Anh như video luyện phát âm tiếng Anh, từ vựng...” được học sinh, sinh viên quan tâm.

Hình 3. Nội dung học sinh, sinh viên quan tâm trên TikTok

Có thể nói ứng dụng TikTok là lý do chính khiến học sinh, sinh viên khi buồn chán, chán nản cần giải trí, một giải pháp có thể khiến các em phấn khích, vui vẻ trở lại bằng cách mở ứng dụng TikTok. Dựa trên kết quả nghiên cứu cho thấy có một số tác động tích cực và tiêu cực đối với bản thân học sinh, sinh viên chẳng hạn như:

3.2.1. Tích cực. Từ việc sử dụng ứng dụng TikTok, có những mặt tích cực, bao gồm có thể giải trí cho người khác khi buồn chán, có thể phát triển khả năng sáng tạo thông qua tính năng chỉnh sửa video trong ứng dụng TikTok. Với nội dung có khả năng cung cấp thông tin, kiến thức hữu ích cho người khác thông qua việc sử dụng ứng dụng TikTok. Ứng dụng Tik Tok là nơi bán hàng.

3.2.2. *Mặt tiêu cực*. Một số học sinh, sinh viên được nghiên cứu cho biết ứng dụng TikTok có thể gây hại cho họ với tư cách là người dùng. Điều này có hại về lượng thời gian sử dụng internet, vì sử dụng ứng dụng TikTok rất lãng phí và tiêu tốn nhiều thời gian internet hơn, cũng như có hại về mặt tài chính, vì nhiều người đang bán với giá khá phải chăng. Ứng dụng TikTok này gây nghiện và bạn không kiểm soát thời gian để chơi nó khiến bạn lười làm những việc khác. Ngay cả trong ứng dụng này cũng có rất nhiều nội dung không hữu ích sẽ ảnh hưởng đến tính cách của một người. Nghiên cứu được thực hiện [Fauzia Ria, 2021]. Từ kết quả quan sát về tác động đến tính cách, nó cho thấy 95% cho biết có tác động của việc sử dụng ứng dụng TikTok đến hành vi của học sinh, sinh viên trong số những người thích và biết đến ứng dụng, nó có tác động tiêu cực và tích cực, nhưng tiêu cực chiếm ưu thế hơn.

Không chỉ với giới trẻ, ngay cả những người lớn có đầy đủ năng lực tư duy và nhận thức cũng có thể bị "thao túng tâm lý" bởi những "thủ thuật" của mạng xã hội này. Sự "thao túng" thể hiện qua việc thay đổi thế giới quan, nhân sinh quan, coi trọng chủ nghĩa vật chất, coi nhẹ việc học hành, nó cũng như cách thức "ru ngủ" ý chí của mọi người không cần cố gắng, phấn đấu, rèn luyện những phẩm chất tốt đẹp; cách nhìn về thế giới xung quanh trở nên méo mó. Người xem dần bị lệ thuộc vào mạng xã hội ảo mà bỏ bê cuộc sống đời thực, không cố gắng phát triển bản thân. Người dùng TikTok cần cân bằng giữa cuộc sống thực và thế giới ảo, chọn lọc thông tin tiếp cận để tránh những tác động tiêu cực không đáng có đến tâm lý, sức khỏe và cuộc sống.

4. Kết luận

Dựa trên kết quả nghiên cứu, có thể rút ra các kết luận bao gồm:

Tác động tiêu cực khi sử dụng ứng dụng TikTok đối với lối sống của học sinh, sinh viên là nó có thể thay đổi thái độ của một người từ thái độ tốt sang thái độ xấu, vì họ nhìn thấy hoặc xem nội dung không hữu ích.

Tác động có thể thay đổi lối sống của học sinh, sinh viên trở nên lười biếng và không thực hiện nghĩa vụ của mình vì nghiện sử dụng ứng dụng TikTok.

Một số tác động tích cực, kết quả của nghiên cứu này thiên về việc không biết thông qua ứng dụng TikTok sang biết về khoa học, về giá cả hàng hóa và có thể quảng bá bất kỳ sản phẩm nào trong ứng dụng TikTok.

TikTok là một trong những mạng xã hội vô cùng phổ biến hiện nay, trở thành một phương tiện để giới trẻ nói chung và học sinh, sinh viên nói riêng có thể chia sẻ thông tin, tra dồi học hỏi kiến thức rộng lớn hơn, kết nối giao lưu các mối quan hệ mới. Do vậy, TikTok hoàn toàn có thể hỗ trợ tốt cho hoạt động học tập cũng như hỗ trợ đắc lực cho học sinh, sinh viên trong việc đạt kết quả tốt trong học tập. Tuy nhiên, việc này đòi hỏi phải có phương pháp và mục đích sử dụng một cách đúng đắn và hiệu quả. Một số kiến nghị được đề xuất để phát huy những yếu tố tích cực cũng như giảm thiểu tối đa những yếu tố tiêu cực từ nền tảng mạng xã hội TikTok này bao gồm:

Về phía nhà trường:

Tổ chức các buổi tọa đàm, giao lưu về cách tận dụng TikTok cho mục đích học tập của học sinh, sinh viên;

Lồng ghép các nội dung học tập trên TikTok hoặc các hoạt động học tập liên quan đến TikTok vào chương trình giảng dạy;

Tận dụng TikTok để livestream chia sẻ kinh nghiệm nhằm hỗ trợ cho hoạt động học tập chính khóa của học sinh, sinh viên.

Về phía học sinh, sinh viên:

Cần xác định rõ mục tiêu và mục đích khi sử dụng TikTok để việc sử dụng TikTok không tác động tiêu cực tới sức khỏe thể chất và sức khỏe tinh thần. Đặc biệt là không để việc sử dụng TikTok với mục đích khác ảnh hưởng tới hoạt động học tập.

Học sinh, sinh viên cần xác định rõ những nội dung mà mình theo dõi, cũng như xem, học tập hằng ngày bởi có rất nhiều kênh giáo dục chính

thống, hữu ích nhưng tồn tại với đó là những kênh thông tin không được kiểm duyệt, theo dõi các kênh này sẽ gây ảnh hưởng tới nhận thức cũng như việc tiếp nhận kiến thức của học sinh, sinh viên.

Tài liệu tham khảo

1. Adawiyah, DP, (2020). The Effect of Using the TikTok Application on Adolescent Confidence in Sampang Regency. *Journal of Communications*, 14(2), 135-148.
2. Agianto, R., et al., (2020). The Influence of Instagram Social Media on Adolescent Lifestyle and Ethics. *Journal of Information and Communication Technology*.
3. Ardian, A., et al., M. (2015). The Effect of Student-Centered Learning Learning Strategies and Spatial Ability on Student Creativity. *Journal of Technology and Vocational Education*.
4. Diệu, L.L.T.L. (2021), “Tìm hiểu về thuật toán TikTok đưa video lên top xu hướng”, <https://lptech.asia/kien-thuc/tim-hieu-ve-thuat-toan-tiktok-dua-video-len-top-xu-huong>
5. Darmadi., (2017). Development of Learning Models and Methods in Student Learning Dynamics. Yogyakarta: CV Budi Utama.
6. Fauziah, R. R., Agustin, Nurul., & Setiawan, R. A. (2021). The Impact of Using the Tiktok Application on Student Characteristics of PGMI STAI AL-AZHAR Mengantik Gresik, 48-49.
7. Tik Tok là gì? Lịch sử hình thành và phát triển Tik Tok? (vietadsgroup.vn)
8. Hoàng Trọng, Chu Nguyễn Mộng Ngọc (2008). Phân tích dữ liệu nghiên cứu với SPSS. NXB Hồng Đức.
9. <https://cand.com.vn/Khoa-hoc-Ky-thuat-hinh-su/tiktok-va-nhung-tac-dong-tieu-cuc-ve-tam-ly-voi-gioi-tre-i649030/>
10. <https://suckhoedoisong.vn/tiktok-dang-gay-tac-dong-tieu-cuc-the-nao-cho-gioi-tre-16923040515024246.htm>
11. DataReportal, *Digital 2024: Vietnam* , <https://datareportal.com>.